

Diana van Loenen en Jeroen Coops over Spaarne Werkt

'Het is een gemeenschap voor mensen'

De een is sinds drie jaar directeur bij Spaarne Werkt, de ander is net zo lang wethouder in Haarlem en daarmee bestuursvoorzitter van de Gemeenschappelijke Regeling. Honderd jaar Spaarne Werkt is aanleiding voor een dubbelinterview met directeur Jeroen Coops en bestuursvoorzitter Diana van Loenen (PvdA).

Mevrouw Van Loenen, hoe vaak bent u bij Spaarne Werkt op bezoek geweest de afgelopen drie jaar?

Diana van Loenen: 'Dat is niet te tellen, denk ik.'

Jeroen Coops: 'Best wel vaak, ja.'

Diana: 'Ja, heel vaak. Ten eerste als bestuursvoorzitter van Spaarne Werkt. Bij ons is dat een Gemeenschappelijke Regeling van vier gemeenten: Bloemendaal, Heemstede, Zandvoort en Haarlem. Dus als bestuursvoorzitter kom ik vaak bij Spaarne Werkt. Maar ik ben er ook vaak op werkbezoek geweest. De laatste keer was afgelopen zomer, samen met staatssecretaris Jurgen Nobel. Dus ik ben ook met enige regelmaat op de werkvloer.'

Hoe zou u Spaarne Werkt omschrijven?

Diana van Loenen: 'Ik ben heel trots op dit werkontwikkelbedrijf. En op die honderd jaar. Want als organisatie passen ze zich toch elke keer weer aan de tijd aan.'

En dat is niet altijd een makkelijke opgave. Maar dat doen ze toch maar. Wat mij daarnaast altijd opvalt op de werkvloer, is hoe leuk mensen het vinden om te werken voor Spaarne Werkt. Ik spreek ook af en toe de OR en herinner mij een vrouw die vertelde: "Eigenlijk houd ik hier financieel helemaal niet zoveel aan over. Maar het feit dat ik hier werk, elke dag hier naartoe ga, dat ik iets bijdraag aan de samenleving, maar ook dat ik allemaal collega's heb, dat is voor mij het belangrijkste." Die houding zie je heel veel bij de werknemers van Spaarne Werkt. Dus daar ben ik ook heel erg trots op.'

Jeroen Coops, hoe zou u uw bedrijf omschrijven?

Jeroen Coops: 'Dat ligt in het verlengde van wat Diana zegt. Het gaat om mensen die heel trots zijn om hier te werken, het heel leuk vinden. En wat ik als directeur elke dag zie, is hoe Spaarne Werkt ook een gemeenschap is voor mensen. Waar ze samenkomen, waar ze sociale contacten

hebben, waar ze voldoening halen uit het werk. Dus Spaarne Werkt is meer dan een bedrijf of een organisatie waar je werkt.'

Welke jubileumactiviteiten springen er voor u uit dit jaar?

Jeroen Coops: 'Uiteraard besteden we aandacht aan ons jubileum met onze medewerkers. De aftrap van ons jubileumjaar was tijdens ons tweejaarlijkse personeelsfeest. Verder organiseren we aan het eind van dit jaar een belangrijke bijeenkomst voor al onze stakeholders ofwel partners. Dat wordt een mooie eindejaarsafsluiting inclusief natuurlijk een borrel. Daarnaast organiseren wij rondleidingen voor gemeenten en inwoners. Die rondleidingen geven inzicht in wat voor bedrijf we zijn.'

Die themamiddag is een bewuste keuze om de bekendheid van Spaarne Werkt te vergroten?

Jeroen Coops: 'Ja, dat is wel een bewuste keuze. Want ik zie dat het altijd belangrijk

Jeroen Coops en Diana van Loenen.

is om aandacht te vragen voor nut en noodzaak van ons soort bedrijven – en daarmee voor onze deelnemers en medewerkers. Dus we laten geen mogelijkheid onbenut om dat nog eens een keer te onderstrepen. Elke gelegenheid waarbij we ons voor de buitenwereld nog een keertje zichtbaar kunnen maken, grijp ik met beide handen aan.’

Ik zie u knikken, mevrouw Van Loenen?

Diana van Loenen: ‘Wat Jeroen zegt, klopt: zo’n jubileum is voor buiten en binnen. Ik kan me bijvoorbeeld ook voorstellen dat het leuk is voor veel werknemers aan meer mensen te kunnen laten zien wat hun werkplek is en wat ze daar maken. Maar ik zie ook vaak genoeg in mijn eigen omgeving als wethouder dat niet iedereen precies weet wat Spaarne Werkt is, wat ze daar doen, voor welke mensen dat eigenlijk een werkplek is. Het is ontzettend goed als dat meer bekendheid krijgt.’

Dus zelfs als je al een eeuw bestaat, moet je aan je bekendheid werken?

Diana van Loenen: ‘Ja, dat is en blijft nuttig, ook omdat de maatschappij voortdurend verandert. En of je het nu een SW-bedrijf noemt of zoals tegenwoordig een werkontwikkelbedrijf: wat blijft bestaan en wat ook altijd zal moeten blijven bestaan, is dat een bedrijf als Spaarne Werkt een hele waardevolle werkplek biedt voor mensen die niet altijd bij andere werkgevers terecht kunnen. Zij moeten bij Spaarne Werkt altijd een nuttige baan hebben. Het lijkt me mooi als we het honderdjarig jubileum aangrijpen om dat nog eens mooi voor het voetlicht te brengen.’

Wat is het belang van Spaarne Werkt voor de arbeidsmarkt in de regio Haarlem?

Diana van Loenen: ‘Spaarne Werkt is belangrijk op meerdere terreinen. We zijn op dit moment in een behoorlijke discussie

//
Diana van
Loenen:
‘Er zijn veel
werksoorten,
maar je moet
ook kijken
of je dat alle-
maal kunt
volhouden’
//

>

//

Jeroen Coops: 'Het is altijd belangrijk om aandacht te vragen voor nut en nood- zaak van ons soort bedrijven'

//

sie verweekeld over de toekomst van Spaarne Werkt: hoe geven we die duurzaam vorm? Ook omdat we in heel Nederland zien dat de doelgroep die er traditioneel werkt kleiner wordt, dat de mensen die er werken ouder worden, dat het moeilijker is om alle gedifferentieerde werksoorten te bieden die Spaarne Werkt altijd heeft geboden. Het wordt steeds lastiger om dat allemaal vol te houden. Maar als we bepaalde werksoorten stoppen bij Spaarne Werkt, heeft dat meteen gevolgen voor ons als gemeente. Het gaat om hele waardevolle functies die vervuld worden door mensen van Spaarne Werkt. Ook dat is het belang van Spaarne Werkt. En tot slot heeft Spaarne Werkt natuurlijk een belangrijke rol in de bemiddeling van mensen met een Banenafpraak.'

Hoor ik u tussen de regels door zeggen dat het in de toekomst lastiger wordt om zo gedifferentieerd te blijven produceren als Spaarne Werkt nu doet?

Diana van Loenen: 'Dat is wel lastig, ja. Er zijn heel veel werksoorten, die zijn eigenlijk allemaal belangrijk, maar je moet ook kijken wat reëel is, of je dat allemaal kunt volhouden. Maar misschien weet Jeroen iets meer?'

Jeroen Coops: 'Wat je bij veel van onze collega-bedrijven ziet, is dat het aantal werknemers en deelnemers afneemt sinds de start van de Participatiewet. Nu hebben wij nog heel lang een heel breed palet aan werkzaamheden en werksoorten kunnen volhouden. Maar ja, hoe minder mensen je hebt, hoe minder makkelijk het mogelijk is om die activiteiten allemaal in de lucht te houden. Als je op een gegeven moment externe mensen moet gaan inhuren om een activiteit te kunnen blijven uitvoeren, dan ga je voorbij aan het doel van ons bedrijf.'

Is het nu al zo dat u dingen afbouwt of is dat toekomstmuziek?

Jeroen Coops: 'Nee, het is geen toekomstmuziek. Vorig jaar hebben we onze postactiviteit al afgestoten. We hadden die nog in de lucht kunnen houden, maar er vielen al gaten in de wijken en op een gegeven moment gingen teamleiders met

pensioen. Dat wierp de vraag op: gaan we er nu een punt achter zitten of in de toekomst? Zo hadden we ook een fietsenstalling waar drie mensen werkten. Als die wegvallen, dan lukt dat niet meer. En we zijn nu ook over een aantal andere activiteiten in de toekomst aan het nadenken: Wanneer loopt dat af? Wat kunnen we nog wél blijven doen?'

En neemt u die beslissingen op eigen houtje of betreft u daar de gemeente bij?

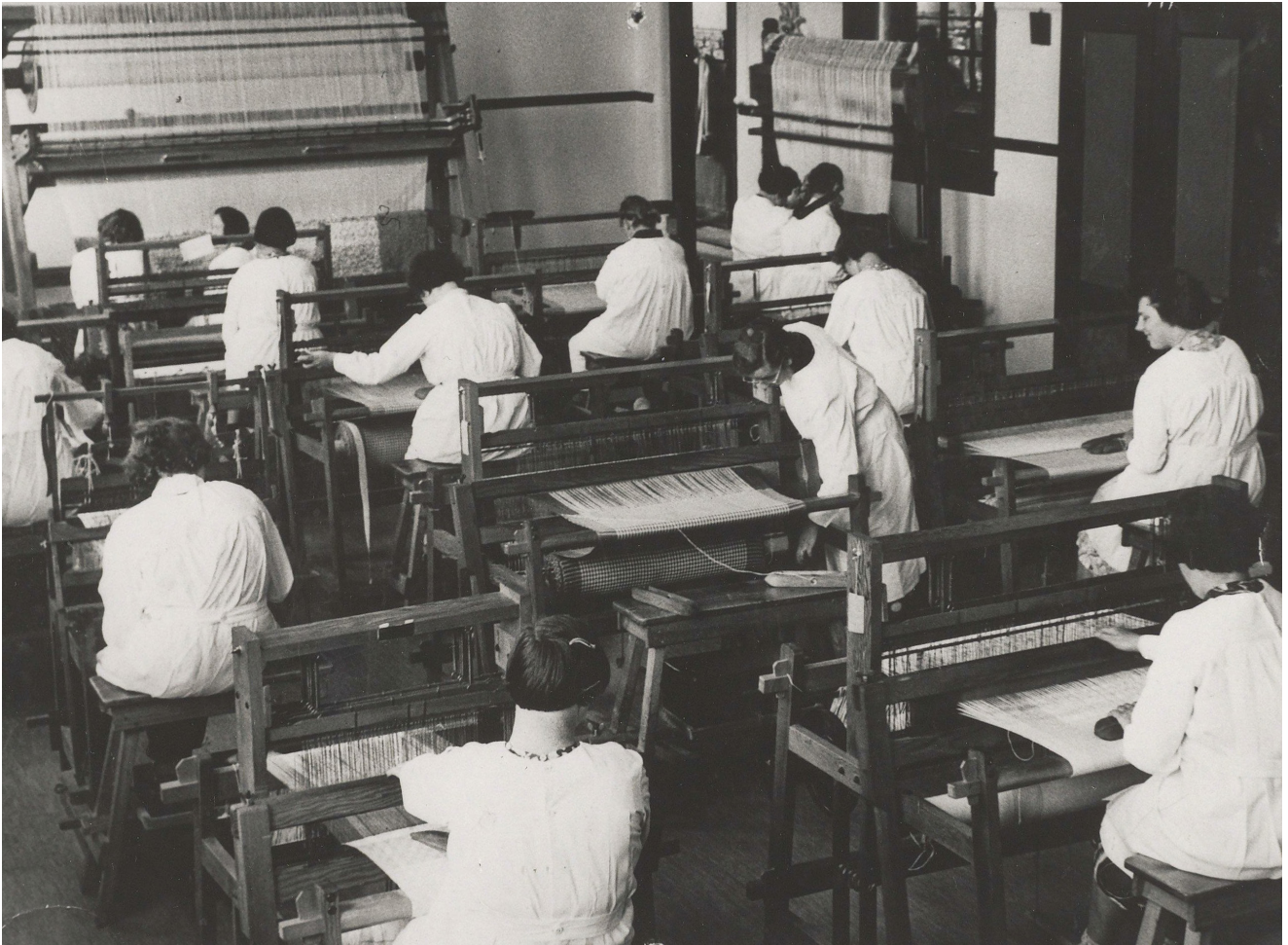
Jeroen Coops, Lachend: 'Daar hebben we het uitvoerig over, hè Diana?'

Diana van Loenen: 'Zeker, ja.'

Jeroen: 'Nee, dat gaat zeker niet op eigen houtje.'

U lacht er allebei bij, maar afbouw is niet het leukste onderwerp.

Diana van Loenen: 'Afbouw klinkt misschien wat negatief. Ik kijk er als volgt naar: Spaarne Werkt is een heel belangrijke voorziening en dat willen we heel graag zo houden. De vraag is: hoe houden we dat op lange termijn in stand? En dan is het niet meer dan logisch dat we goed kijken naar welke werksoorten daarbij horen. Welke werksoorten garanderen voldoende variëteit voor de mensen die bij Spaarne Werkt gaan werken én garanderen dat we de tekorten – die in heel Nederland bij het werkontwikkelbedrijf spelen – te lijf gaan? Dus hoe zorgen we voor een gezonde en duurzame toekomst? Volgens mij is het heel goed dat we daar naar kijken – ik denk best wel op tijd – en dat we ook stappen nemen. 'Wat ik ook leuk vind, is dat wij als gemeente en Spaarne Werkt als werkontwikkelbedrijf een aantal maatschappelijke doelen delen. Denk aan recycling en duurzaamheid. Neem bijvoorbeeld Kringloopwarenhuis Snuffelmug, waar mensen met een ondersteuningsbehoefte een fijne, beschutte werkplek hebben en spullen sorteren voor hergebruik of recycling. Die nauwe verwevenheid vind ik heel mooi. Het is hartstikke belangrijk dat we de die maatschappelijke doelen ook over tien jaar nog samen vormgeven. Daarom is het goed dat we als gemeenten en Spaarne Werkt gezamenlijk een koers bepalen.'

Het naaiatelier van de Haarlemsche Werkinrichting in 1960 op de Botermarkt in Haarlem. Naaiwerk (weven, stikken, naaien, enzovoort) is al sinds de oprichting in 1925 een bedrijfsactiviteit van Spaarne Werkt. Het huidige naaiatelier opereert vooral binnen het programma duurzaamheid (hergebruik van producten en grondstoffen). (Foto: Noord-Hollands Archief.)

Juist in deze tijd van groeiende personeelstekorten wil je als Spaarne Werkt ook iets betekenen met de infrastructuur die je te bieden hebt en waarmee je mensen kunt begeleiden richting en op de reguliere arbeidsmarkt?

Jeroen Coops: "Zeker. En dat doen we ook. We detacheren steeds meer mensen. Laatst sprak ik iemand van Popshop, een kledingwinkel die mensen van ons in dienst heeft en die genomineerd was voor onze Participatieprijs. Hij zei: "Dankzij Spaarne Werkt hebben wij geen personeelstekort." Wij zorgen ervoor dat onze mensen ofwel goed opgeleid zijn en/of een goede jobcoach hebben, zodat het ook goed werkt. Zo zie je dat onze bijdrage op de arbeidsmarkt en aan de eco-

nomie hier in de regio wel degelijk aanwezig is. Dus voor een deel is er sprake van een verschuiving naar andere activiteiten (zoals recycling en kringloop), en voor een deel laten we mensen zo regulier mogelijk werken, waarmee we een deel van de arbeidsmarktkrapte helpen oplossen."

Diana van Loenen: "Jeroen noemt de Participatieprijs. Niet elk werkontwikkelbedrijf zet zich elk jaar opnieuw in om zo'n verkiezing te organiseren. Maar het geeft wel veel publiciteit aan wat Spaarne Werkt doet, aan het belang van een inclusieve arbeidsmarkt, aan een plek waar je kunt werken. Zo'n Participatieprijs is ook heel belangrijk om beelden en barrières weg te nemen bij sommige werkgevers: "Kan ik deze werknemers wel aannemen? Wat vergt dat?" Het is heel belangrijk >

Een bakfiets voor huis-aan-huis verkoop van huishoudelijke producten, gemaakt door de nazorgwerkplaats van de Haarlemse Werkinrichting. 1950, op de Botermarkt in Haarlem. (Foto: Noord-Hollands Archief.)

om die barrières weg te halen. De Participatieprijs die Spaarne Werkt organiseert, kan daarbij helpen. Ik vind het echt leuk dat Spaarne Werkt die brede maatschappelijke functie vervult.’

Op basis van wat ik tot nu toe van u beiden heb gehoord, heb ik de indruk dat u een goede verstandhouding hebt, zowel Spaarne Werkt en de gemeente als u persoonlijk. Klopt dat? Want een goede verstandhouding tussen werkontwikkelbedrijven en gemeenten is geen vanzelfsprekendheid.

Jeroen Coops: ‘Het antwoord op de eerste vraag is: ja, dat klopt. Toch, Diana?’

Diana van Loenen: ‘Ja, zeker.’

Jeroen Coops: ‘Maar wat is het geheim daarvan?’

Diana van Loenen: ‘In gesprek blijven, dat is wel heel belangrijk.’

Jeroen Coops: ‘Laatst zei jij: “Soms zijn we een beetje *lost in translation*, met alle partijen die erbij betrokken zijn.” Dan lijkt het soms misschien alsof je een beetje langs elkaar heen praat. Maar ik denk dat wij toch altijd op zoek zijn naar: “Oké, maar wat bedoelen we dan wél?” We hebben oog voor elkaars belangen en inzichten en blijven toch iedere keer weer in gesprek. Dat is in de afgelopen drie jaar wel ons geheim geweest.’

Diana van Loenen: ‘En dat is extra belangrijk als het spannend wordt, bijvoorbeeld als je gaat kijken hoe die toekomstvisie eruit moet zien. Voor de gemeente is natuurlijk de vraag van

belang: hoe gaan we om met eventuele tekorten? De gemeentefinanciën staan onder druk, dus dan kan het heel spannend worden en juist dan zijn wij erbij gebaat dat de communicatie goed is en dat we gezamenlijk op onderzoek uitgaan en samen tot een toekomstbeeld komen.’

En doet u dat dan alléén via reguliere overleggen of ook wel eens één op één?

Diana van Loenen: ‘We zien elkaar ook met enige regelmaat één op één.’

Dus je moet er wat meer in investeren dan alleen maar de gebruikelijke overleggen?

Jeroen Coops: ‘Ja, als we ons tot vier, vijf bestuursvergaderingen per jaar zouden beperken, dan

zou dat te weinig zijn voor de grote vraagstukken, denk ik.'

Diana van Loenen: 'Klopt, want het gaat om een toekomstbeeld, een duurzame toekomst. Daarvoor lassen we ook extra overleggen in als bestuur, om echt met elkaar goed te doorgronden: Waar gaat het om? Welke kanten kunnen we op? En waar kiezen we voor? Ook op ambtelijk niveau is er veel interactie en ook dat is heel belangrijk. Want het zijn uiteindelijk wel twee verschillende werelden waar we soms wat moeite voor moeten doen om ze bij elkaar te houden. Dat lukt dus wel als je er echt tijd in investeert.'

Wat is het belangrijkste verschil tussen de gemeentewereld en de wereld van het werkontwikkelbedrijf?

Diana van Loenen: 'Ik weet niet of jij dat ook zo ziet, Jeroen, maar we hebben natuurlijk allebei onze eigen mores. Als gemeente werken we met besluiten, een gemeenteraad, kadernota's, et cetera. En Spaarne Werkt is een bedrijf dat bedrijfsmatig werkt.'

Jeroen Coops: 'Ja, exact, ik denk dat daar het grootste verschil in zit. In principe heb ik soms hele korte lijnen als ik intern iets wil aanpakken of veranderen. Bij gemeenten gelden inderdaad andere normen en mores. Ik zeg ook altijd hier: "Als burger wil je ook niet dat je gemeente heel ondernemend gaat zijn en wilde dingen gaat doen." Dus ja, zit het wel anders in elkaar.'

Tot slot ben ik nieuwsgierig naar hoe u beiden aankijkt tegen de Participatiewet. Daar is veel over te doen, ook in Den Haag wordt al er heel lang over gepraat. Het moet allemaal anders, daar is iedereen het over eens. Hoe is dat in het Haarlemse? Hoe helpt die Participatiewet u en hoe zit hij u eventueel in de weg?

Diana van Loenen: 'In brede zin is de Participatiewet tien jaar geleden ingevoerd met als doel om meer mensen aan het werk te krijgen en daarbij te ondersteunen. Maar in de praktijk hebben we gezien dat het vaak rigide is, en dat we er als gemeente bij geplaatst zijn om meer vrijheid te hebben om te kunnen kijken

van: wat is hier nou voor nodig? Wij hebben als gemeente Haarlem de laatste paar jaar zelfs nadrukkelijk de grenzen opgezocht van die Participatiewet. En dan heb ik het vooral over: hoe zorg je ervoor dat mensen die in de bijstand leven en ervan afhankelijk zijn zowel normaal kunnen leven als hun bestaanszekerheid kunnen vergroten? We hebben een aantal voorwaarden breder gemaakt. Denk aan giften die mensen mogen ontvangen als ze in de bijstand zitten. Daar is heel veel om te doen geweest in het verleden, ook landelijk. Bijvoorbeeld boodschappen. Nou, daar zitten wij altijd al ruim in. Of neem de zoektermijn om een baan te vinden: wij hebben als gemeente gezocht naar alle randen om het minder knellend te maken voor mensen die afhankelijk zijn van alles wat voortvloeit uit de Participatiewet. Het ontbrak aan de menselijke maat.'

Jeroen Coops: 'Wij hebben natuurlijk minder te maken met de uitkeringskant van de Participatiewet, maar in principe vond ik het altijd wel een goed idee om mensen zo regulier mogelijk te laten werken. Daar heb ik me bij Spaarne Werkt altijd voor ingezet. Laat mensen veel meer gedetacheerd werken, bijvoorbeeld. Aan de andere kant heeft het Rijk nooit de financiële middelen geleverd, ook niet aan ons als werkgevers, om dat goed op te zetten. En er is ook voorbijgegaan aan het feit dat veel mensen gebaat zijn bij een beschutte werkplek – al dan niet tijdelijk. Dus je ziet daar een groot gat ontstaan. Men is kortom voor een deel veel te optimistisch geweest. Met dank aan allerlei rapporten – onder andere van Berenschot – ziet men dat nu in Den Haag ook wel in – zie de huidige herziening van de Participatiewet. Maar ja, die richting is natuurlijk wel ingeslagen tien jaar geleden, en een mammoet de andere kant op sturen, dat is lastig.'

Dus die herziening moet er wel komen?

Jeroen Coops: 'Ja. Ik denk niet richting de oude SW, hoor, dat zeker niet. Maar de tanker bijsturen is zeker wenselijk.' //

//
Diana van Loenen:
'Het is het goed dat we als gemeenten en Spaarne Werkt gezamenlijk een koers bepalen'
//